

■ صفحه گام دوم انقلاب کوششی است رسانه‌ای جهت تبیین و شرح بیانیه رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به مناسبت چهل‌وسومین سالگرد پیروزی انقلاب و در هر شماره، فرازی از بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی را مورد بررسی قرار می‌دهیم. شنبه‌های هر هفته در تبیین این بیانیه با ما همراه باشید.

قدم به قدم با بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی(۲۰)

بی‌توجهی به شعارهای انقلاب

عامل بسیاری از مشکلات

نگاه

سیدامیرعلی نادقی

روزنامه‌سورا جوان

■ **ارتجاع و ارتداد سرعت‌گیر**

نگرانی از انحراف در مسیر آرمان‌های انقلابی، جزء جدانشدنی از هر حرکت انقلابی و موفق در طول تاریخ است. این نگرانی در انقلاب‌های غیر مدرن تاریخ که باعث ایجاد تحولات در مقابله با جناح باطل‌شده بودند نیز وجود داشته است. در قصص قرآنی نیز از سرنوشت حکومت حضرت سلیمان(ع)، انحراف قوم بنی‌اسرائیل بعد و حین حیات مبارک حضرت موسی(ع) و به خصوص بعد از پیروزی بر فرعون، نکات عبرت‌آموزی به چشم می‌خورد.

حکومت نبوی(ص) نیز از این مسئله مستثنی نبوده است و در سالیانی نه چندان طولانی بعد از رحلت رسول گرامی اسلام(ص)، شاهد احیای مجدد سنت‌های جاهلیتی همچون سلطنت موروثی، اشرافیت و فساد در حاکمان بی‌کفایت و فاسدآموزی و عباسی هستیم.

این تجربیات چند هزار ساله، در انقلاب‌های مدرن چند قرن اخیر نیز به وضوح قابل مشاهده است. «با گذری به فرایند برخی انقلاب‌های جهان در قرون اخیر، مشاهده می‌کنیم که با نفوذ دشمنان انقلاب و افراد وابسته به قدرت‌های استعماری یا متلاشی شده یا از محتوی خالی و به انحراف کشیده شده‌اند، نظیر انقلاب کبیر فرانسه که بعد از مدت کوتاهی، به سبب درگیری‌ها و خونریزی‌های ناشی از آن، از مسیر اصلی خودش منحرف شد یا انحراف از انقلاب

اکتبر روسیه که به گواه تاریخ با کشتار بی‌سابقه از مرز ۱۹ میلیون نفر گذشته بود، به‌گونه‌ای که سران حزب کمونیسم یکی پس از دیگری سلف خویش را به خیانت متهم می‌کردند یا در انقلاب ویتنام که با آن همه شهادت‌کم‌اعجاب جهانیان رابراتنجیخته بود، چگونه به برادر کشی پرداختند...

آرمان‌های انقلاب، هیچ یک از آن ایده‌هایی که در ذهن انقلابیون بود، تحقق نیافت و در طول دو دهه از انقلاب فرانسه، سه گروه روی کار آمدند که هر یک از آنها، گروه قبل از خود را قلع و قمع کردند و با تبعید و اعدام انقلابیون سابق، زمینه را برای حکومت ناپلئون و بازگشت استبداد و پادشاهی فراهم ساختند(۱)». مشابه این سرنوشت در انقلاب اکتبر روسیه، به روی کار آمدن دیکتاتوری استالین منجر شد. «پس از انقلاب۱۹۲۷ روسیه نیز برخلاف

اهداف و آرمان‌های اصیل انقلاب، فردی همچون استالین بر سر قدرت قرار می‌گیرد که دیکتاتوری سیاه خود را به اجرا می‌گذارد و زمینه برای تبعید و اعدام گسترده انقلابیون فراهم می‌شود(۲)». حتی در دل نهضت بیداری اسلامی نیز این مسئله در مصر به وقوع پیوست و به دلیل انحراف جماعت اخوان المسلمین از مسیر انقلابی دینی و مردمی، بعد از مدت کوتاهی بقایای نظام در واقع پادشاهی حسنی مبارک روی کار آمدند و جریان برآمده از دل مردم را سرکوب کردند.

این تجربه ناموفق ارتداد از انقلاب به لطف الهی، هدایت ولی امر و بصیرت مردم انقلابی شامل حال انقلاب اسلامی ایران نشده است. هر چند دشمنان تلاش می‌کنند انقلاب اسلامی ایران را نیز بر اساس نظریه کریس برنتون، دچار ترمیدور و بازگشت نشان دهند. مرور ادبیات رسانه‌های معارض انقلاب در سال‌های به خصوص بعد از فتنه‌های ۷۸ و ۸۸، حاکی از پرکاربرد شدن برداختن به مضمون ترمیدور انقلاب با تعابیری چون «انقلاب فرزندان خود را می‌بلعد(۳)» است، زیرا اینان با امید بستن به ریزش‌های نخچیان و چهره‌های سابقاً انقلابی در پس فتنه‌های اجتماعی-سیاسی، به دنبال بازنامه‌ریزی از ایجاد شرایط مشابه ترمیدور و شبیه انقلاب‌های روسیه و فرانسه در انقلاب ایران هستند.

تغافل نسبت به رویکرد انقلاب، در بسیاری از

انقلاب‌های دوران جدید روی داده است. رهبر معظم انقلاب این ویژگی انقلاب‌های مدرن را به دقت رصد و مطالعه کرده‌اند و با کنایه نسبت به این مسئله، ویژگی پایایی نسبت به آرمان‌های انقلابی را در فتنه‌های اجتماعی-سیاسی بارز جلوه می‌دهند.

در ادامه به برخی مصادیق فاصله گرفتن از شعارها و اهداف انقلاب در سیاست‌ها و نیز رفتار مسئولان اشاره می‌شود.

رهبر معظم انقلاب اسلامی در یکی از مواردی که به اشتباهات تاکتیکی برخی مدیران و خواص اشاره کردند، به مسئله خام‌فروشی در برخی دوره‌های مدیریتی اشاره داشتند. هر چند خام‌فروشی که یکی دیگر از یادگارهای منحوس دوران پهلوی است، در تمام سال‌های بعد از انقلاب به یکی از دوره‌های اقتصاد ما بدل گشته است، اما در برخی دوره‌های مدیریتی این مسئله تبدیل به یک رویه و برنامه‌ریزی بلندمدت شد؛ مسئله‌ای که نبود تدبیر

گام دوم

کام دوم۸۸۹۸۴۴۸

«این خطاست که گمان کنیم انقلابی فقط آن کسی است که در دوران امام بوده است یا در دوران مبارزات در کنار امام بوده است، نه، بعضی کانه این جور خیال می‌کنند که انقلابیون آن کسانی هستند که در دوران امام یا در دوران مبارزات یا در دوران حکومت امام بزرگوار حضور داشتند... جوان انقلابی‌اند و می‌توانند انقلابی باشند... انقلاب یک شط جاری است.»۲/۱۴-۱۳۹۵/۱ یک نمونه از جوانانی که امام(ره) رانندیده بودند اما از عمق جان مؤمن

به انقلاب و انقلابی‌اند شهیدحججی است: «یک حرکت وسیع فرهنگی علیه کشور ما در دهه ۷۰ شروع شد، حالا شما نگاه کنید، متولد ان ۷۰امروز دارند می‌روند به عنوان مدافع حرم جان می‌دهند، سرب می‌دهند و نیرو می‌دهند، نعش‌شان برمی‌گردد! چه کسی این را حدس می‌زد؟ در همان دورانی که آن تهاجم وسیع فرهنگی بود این گل‌ها در بوستان جمهوری اسلامی شکفته شدند، این نهال‌ها رویدند، حججی‌ها طبع تعریفی که غرب از آن ارائه می‌دهد. هر چند معادل توسعه (Development) در ادبیات انقلاب اسلامی و کلام رهبران انقلاب، پیشرفت و رشد است، اما آنچه غرب گرایان به عملاً به دنبال آن هستند، اجرای برنامه‌های توسعه دیکته‌شده از سوی قدرت‌های استکباری بوده است که به نوعی می‌توان آن را روش جدیدی برای استعمار بردگی کشورها تحت سلطه و به اصطلاح پیروان دانست، این در حالی است که نسخه‌های تجویزی غرب به هیچ وجه حتی برای خود ایشان نیز مسیری برای رسیدن به رشد اقتصادی و توسعه واقعی نبوده است. «کشورهای غربی توسعه‌یافته، نه با اتکا بر سیاست‌هایی که امروز آنها را برای جهان سوم تجویز می‌کنند، بلکه دقیقاً با تکیه بر تولید علم، سیاست‌های صنعتی‌سازی، عناصر امپریالیستی و سیاست‌های اقتصادی م‌رکانتلیستی، به توسعه دست یافتند(۴)».

در آن را می‌توان با افزایش تحریم‌های غیر عادلانه و نیز هوشمند کردن این سلسله‌تحریم‌ها، در آستانه دهه پنجم انقلاب به وضوح درک کرده‌فشاری که بعد از ناکامی استراتژی‌های جنگ سخت همچون جنگ تحمیلی، جنگ نیابتی و تجزیه‌طلبی و حتی شورش‌های سیاسی اجتماعی مثل فتنه ۸۸، به مهم‌ترین امید دشمن برای فشار بر انقلاب اسلامی بدل گشته و این زمینه نامبارک، توسط نگاه ساده‌لوحانه غرب‌گرایان به نظام بین‌المللی مهیا شده است. پیش‌بینی از این اتفاق نامبارک که

حاکمی از هوشمندی و درایت رهبر معظم انقلاب (به‌رغم اینکه ایشان مدیری عالی هستند و نه کارشناس ارشد یا مدیر در حوزه‌هایی چون اقتصاد انرژی، روابط بین‌الملل یا اقتصاد سیاسی) و از طرفی بی‌تدبیری یا بعضاً خیانت غرب‌گرایان به اقتصاد و معیشت مردم دارد، در بیانات معظم‌له نیز مشهود است. «من ۱۸-۱۷سال قبل به دولتی که در آن زمان سر کار بود و به مسئولان گفتم کاری کنید که ما هر وقت اراده کردیم، بتوانیم در جاهای نفت را ببندیم. آقایان به قول خودشان «تکتوگرات» بایند انکار زدنند که مگر می‌شود؟! بله، می‌شود، باید دنبال کرد، باید اقدام کرد، باید برنامه‌ریزی کرد(۵)». اشاره رهبر معظم انقلاب به طور مشخص به دولت کارگزاران سازندگی و همچنین دولت اصلاحات است.

با انتمام جنگ تحمیلی و شروع دولت موسوم به سازندگی، جریانی که در ادبیات رایج بین‌المللی به «تکتوگرات‌ها» معروف هستند، در کشورمان نیز هم‌زمان با دولت اول آقای هاشمی‌رفسنجانی روی کار آمدند. یکی دیگر از انحرافات به وجود آمده از سوی جریان کارگزاران در سال‌های بعد از جنگ تحمیلی، تجمّل‌گرایی به خصوص در مدیران بود. متأسفانه طلا به‌دار این مسئله نیز مرحوم هاشمی‌رفسنجانی بود. «هاشمی‌رفسنجانی در ۱۸ آبان ۱۳۶۸ در خطبه نماز جمعه معروف خود که بعدها به خطبه مانور تجمل معروف شد، بیان داشت: رفتارهای درویش مسلکانه وچپه جمهوری اسلامی را نزد جهانیان تخریب کرده است، زمان آن رسیده که مسئولان ما به «مانور تجمل» روی آورند(۶)». شاید بتوان به جرت این فرمان را سراغاز رسمیت دادن؛ به تجمل‌گرایی به خصوص در مسئولان دانست؛

- منابع:**
- ۱-اسب‌شناسی انقلاب اسلامی ایران، مهرعلی لطفی، فصلنامه خط اول، سال اول، شماره ۲، ص ۳۴
 - ۲-ارزیابی نظریه چرخش انقلاب‌ها و تطبیق آن بر انقلاب اسلامی ایران، شبان‌نیا، معرفت‌ سیاسی، سال چهارم، شماره ۲، زمستان ۱۳۹۱، صص ۱۳۵-۱۳۴
 - ۳-ارزیابی نظریه چرخش انقلاب‌ها و تطبیق آن بر انقلاب اسلامی ایران، شبان‌نیا، معرفت‌ سیاسی، سال چهارم، شماره ۲، زمستان ۱۳۹۱، ص ۱۳۵
 - ۴-عبارتی منتسب به فرانتس فانون که حاکی از این است که انقلاب‌ها بعد از مدتی به پیشگامان خود خیانت و آنها را حذف می‌کند.
 - ۵-بیانات رهبر معظم انقلاب در حرم مطهر رضوی به مناسبت سال نو، ۱۳۹۲/۱/۱
 - ۶- رفتارشناسی نفوذ و مانور تجمل در دوره آقای هاشمی‌رفسنجانی و امروز، خیرگزاری تسنیم، ۱۳۹۴/۱/۲۱
 - ۷-رضا سراج، محمدجواد اخوان، از مکتب‌نیاوران تا کابینه توسعه‌گرا، دیدمان، ۱۳۹۵، ص ۲۳۴.

و نظام جمهوری اسلامی ایران است. این اثر هزار و ۲۰۰ سند تاریخی روایی دارد و در کنار آن بیش از هزار اسلاید تصویری در کتاب گنجانده شده است. این کتاب خط واقع‌نگاری دربارۀ ۳۲ نفر از کسانی را که رهبری برای آنها از واژه «انقلابیون شیمان» استفاده می‌کنند و ابتدا با انقلاب بوده و بعد از قافله انقلاب به دلایل مختلف جدا شدند، ترسیم می‌کند. لازم به ذکر است این اثر بیوگرافی نیست، ولی وقایع در قالب تحلیل شخصیت و تأیملاین زندگی این شخصیت‌ها بیان شده است. مؤلف اعتقاد دارد این ۳۲ نفر از اهمیت ویژه‌ای در تاریخ سیاسی ایران برخوردارند، از این رو

بازگشت از نیمه راه

جریان‌شناسی مخالفت‌ها با نظام و رهبری جمهوری اسلامی ایران

مروری بر استاد، اسرار و ناگفته‌های جاماندگان قافله انقلاب نویسنده: محمدعلی نادقی پور سال نشر: ۱۳۹۲ تعداد صفحات: ۲۷۴

تلاش کرده است به آنها پرداخته شود. جمله‌ای از حضرت امام روی جلد کتاب آمده، با این‌عنوان که «قدرت‌طلبی مایه اختلاف است». این اثر هم در نهایت به دنبال ریشه‌یابی مستند از این مسئله است. اینکه چه اتفاقاتی افتاده است که یک نفر خودش را از مسیر نظام و رهبری جدا کرده و حتی به مقابله با آرمان ابتدایی‌اش پرداخته است، جای ریشه‌یابی و مستندنگاری دارد که سعی شده در این اثر به آن پرداخته شود. نحوه نگارش و طراحی اثر نیز به گونه‌ای است که مخاطب عام هم بتواند با کتاب ارتباط برقرار کند و کتاب با استانداردهای روز نگارش تدوین و طراحی شده است.

بازگشت از نیمه راه

«و بدانید که اگر بی‌توجهی به شعارهای انقلاب و غفلت از جریان انقلابی در برهه‌هایی از تاریخ ۴۰ساله نمی‌بود – که متأسفانه بود و خسارت‌بار هم بود – بی‌شک دستاوردهای انقلاب از این بسی‌بیشتر و کشور در مسیر رسیدن به آرمان‌های بزرگ بسی‌جلوتر بود و بسیاری از مشکلات کنونی وجود نمی‌داشت.»

(بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی)

رمز انقلابی ماندن بر اساس بیانات رهبر معظم انقلاب

«انقلاب» یک رود جاری است

توجهیاتی هم دارند. آنها «برای وادادگی بهانه می‌آورند، برای بیشیمانی بهانه می‌آورند، بهانه هم این است که دنیا تغییر کرده، همه چیز عوض شده»۶/۲۴-۱۳۹۲/۰ جنجال و دردرس بین‌المللی، می‌خواهند از مبانی انقلاب و اصول انقلاب کم بگذارند! این نمی‌شود، این نمی‌شود. این نشانه بی‌صبری و نشانه‌خسته شدن است. گاهی این خسته شدن را – که خودشان خسته شده‌اند– به مردم نسبت می‌دهند.»۶/۱۹-۱۳۸۷/۰ لذا «صدهای خیال کردند انقلاب کهنه شد یا کهنه‌شدنی است. اعلام کردند انقلاب تمام‌شده! خودشان تمام‌شده بودند، خودشان ذخیره‌شان ته کشیده بود، قادر به ادامه راه نبودند، دنیا را جامعه را انقلاب را به خودشان قیاس کردند، اشتباه کردند.»۶/۳۱-۱۳۸۹/۰ اما «حقیقت‌قصیه این است که طاق‌ت نیاروندند! اینکه کسی خواهد و انمود کند که مانگاه کردیم، دیدیم این انتخاب بهتر از آن انتخاب است، تخریر، این حرف‌ها نیست، رفتن در این راه، ماندن در این راه طاقت می‌خواست، طاقت نیاروندند.»۴-۱۴۰۱/۰۳۱-۱۴۰۱ این ریزش و انقلابی‌نماندن اما دلیل روشنی دارد. «وقتی با خدا قطع رابطه شد، انسان حتی خودش را هم در دست نمی‌تواند بشناسد، چه برسد به جامعه‌اش، چه برسد به آرمان‌هایش، چه جور انسان با خدا قطع رابطه می‌کند؟ وقتی که هوس‌ها، گرایش‌های مادی، خودمحوری‌ها بر جان انسان غلبه پیدا کرد و این جاذبه‌ها مثل تار عنکبوتی، حشره ضعیف همت و ایمان آنها را در خود فراگرفت، آن وقت متوقف می‌شوند. اینجوری داشتیم. در گذشته هم داشتیم، در آینده هم خواهیم داشت، اینها ریزش‌ها هستند. آن کسانی که از راه انقلاب و مسیر انقلاب باز می‌مانند، لزوماً کسانی نیستند که از اول، کمر دشمنی با انقلاب بسته‌اند، وقتی که انگیزه مادی بر انسان غلبه کرد، در راه می‌ماند، وقتی هدف‌های کوچک و خفک و خسترسختی رسیدن به مال و منال، رسیدن به تجملات، رسیدن به ریاست، رسیدن به قدرت، برای انسان شد هدف، هدف اصلی از یاد می‌رود.»۶/۳۱-۱۳۸۹/۰ لذا «ان‌الدین تولوا منکم، یوم‌التقی العجمان انما استقامت الشیطان بیضش کسبوا». اینی که می‌بینید یک عده‌ای در مقابل دشمن منزه می‌شوند، بافت نمی‌آورند، نمی‌توانند ایستادگی کنند، به‌خاطر آن چیزی است که قبلاً از اینها سر زده‌است، باطن خودشان را با گناه و با خطا خراب کرده‌اند. گناه‌ها انسان را فاسد می‌کند. این فساد، به انحراف در عمل و گاهی به انحراف در عقیده منتهی می‌شود.»۲/۲۰-۱۳۸۸/۰

■ **رمز انقلابی ماندن**

حقیقت این است که «هشکل‌تر از انقلابی بودن و گرایش انقلابی داشتن، انقلابی ماندن است، چه فرد، چه جمع.»۴-۱۴۰۱/۰۴-۱۴۰۱ «انقلابی ماندن» هم راه و قافله مشخص و ثابت و مستحکم دارد. «برای اینکه بتوانیم خودمان را انقلابی نگه داریم، باید چه کار کنیم؟ توصیه بنده این است که باید مراقبه کنیم، باید حساب‌کنی کنیم از خودمان. مراقبه دائمی لازم است. ما انسان‌ها ضعیفیم، در معرض خطریم، در معرض لغزشیم، مراقب باشیم، مراقب خودمان باشیم، این مراقبت، در اصطلاح قرآنی و اسلامی، اسمش تقواست، تقوا یعنی همین مراقبت دائمی از خود که دامن انسان گیر نکند به این خرهای زور و بر.»۶-۱۴۰۰/۰۳۱-۱۴۰۰ اهمیت موضوع در این است که «هر چیز دیگری قابل توجه شدن است، جز ایمان یا طراوت دینی.»۹-۱۳۹۲/۰۳۱-۱۳۹۲

نکته مهم ما این است که «گمان مصونیت از انحراف را مطلقاً در خودمان نباید راه بدیم، همی هیچ کس نباید بگوید وضع ما که روشن است و عدم تبعیت از او... در خطا دین و خدا داریم حرکت می‌کنیم و منحرف نمی‌شویم، نه، چنین چیزی نیست. امکان لغزش و انحراف از خطا، مستقیم‌برای همه هست و همه وسیله‌اجتناب از این انحراف را دارند.»۷/۱۷-۱۳۸۴/۰

■ **نهایت خط انقلابی ماندن نصرت خداست**

کلام آخر اینکه «انقلاب اسلامی یک حقیقت است، برخاسته از یک سنت الهی است، این رانمی‌شود از بین برد، این نمی‌شود متزلزل کرد.»۹-۱۳۸۸/۰۲۹-۱۳۸۸ «پنججو نیست که با روی گرداندن کسانی، این حرکت عظیم، این بنای معظم و شامخ تکان بخورد. با برگشتن یک عده‌ای از این قافله عظیم، هرگز این قافله از راه باز نمی‌ماند... دل‌ها را باید نگه داشت.»۲۲-۱۳۹۱/۰۷-۱۳۹۱ «رسیدن به قله، بدون عبور از گردنه‌ها، یک خیال باطل است... اگر بخواهید به قله برسید، باید بروید از همین پایین که شروع کنید، حرکت کنید، سختی‌ها را تحمل کنید، عرق بریزید، خسته بشوید، مشکلات فراوانی را در راه تحمل کنید، بالاخره هم به قله برسید.»۷/۱۲-۱۳۹۱/۰۷-۱۳۹۱ و نهایت خط انقلابی‌گری

■ **از راه برگشته‌ها**

اما فتح قله‌ها آسان نیست. همیشه هستند کسانی که از نفس می‌افتند و دچار آفت ارتجاع و برگشت از مسیر حق می‌شوند. «بعضی در بین راه برمی‌گردند، البته اینها به ضرر خودشان عمل می‌کنند، «فمن نکث قلمنا ینکث علی نفسه». آن کسانی که از راه انقلاب برگردند، مثل کسانی هستند که در تابستان روزه گرفته‌اند و تا اواخر روزه، روزه را حفظ می‌کنند اما یک ساعت به غروب، دو ساعت به غروب طاقت‌شان تمام می‌شود، افطار می‌کنند.»۴-۱۳۸۷/۰۳۱-۱۳۸۷ معمولاً از راه برگشته‌ها و آنان که گرفتار ریزش شده‌اند،